

§ 10

**Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
valtuutettu Mirita Saxbergin ym. valtuustoaloitteesta harrastusten
liittämisestä osaksi koulupäivää**

HEL 2017-010602 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Mirita Saxberg on yhdessä 28 muun kaupunginvaltuutetun kanssa tarttunut tärkeään ja ajankohtaiseen asiaan, eli lasten ja nuorten harrastamiseen ja liikkumiseen. He esittävät valtuustoaloitteessaan, että Helsingin kaupunki sisällyttää ylä- ja ala-asteikäisten lasten ja nuorten koulupäiviin valinnaista ja vapaaehtoista harrastustoimintaa, jonka järjestämiseen osallistuvat kolmannen sektorin taide- ja kulttuuritoimijat, kirjastot, liikunta- ja nuorisojärjestöt ja muut yhteistyötahot. Aloitteen tekijät tukeutuvat pormestarin esitykseen Helsingin kaupunkistrategiaksi vuosille 2017–2021, jossa todetaan, että ”Helsingin päämäärä on, että jokaisella lapsella ja nuorella on harrastus” ja ”lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.”

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää kannatettavana sitä, että harrastustoiminnan järjestämistä yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa osana koulupäivää lisätään. Laajamittainen harrastustoiminnan lisääminen kouluissa ja siirtyminen kohti kokonaiskoulupäivän mallia edellyttäisi lisäresursseja ja koko harrastustoiminnan kentässä tapahtuvaa kulttuurista muutosta.

Muutokset koulun ja harrastustoiminnan käytänteissä aloitteessa esitettyyn suuntaan eivät tapahdu nopeasti, sillä ne edellyttävät merkittävää muutosta koulujen toimintatavoissa ja toimintakulttuurissa. Harrastusten lisäämisessä koulupäivää tulee edetä vaiheittain. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vahvistaa ja lisää omilla toimillaan koulupäivän jälkeen toteutettavaa harrastustoimintaa. Koulun yhteydessä toteutettu harrastustoiminta on tärkeää, mutta myös koulujen ulkopuolella tapahtuvalla harrastustoiminnalla on merkittävä arvo.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo, koulupäivään kytkeytyvää harrastustoimintaa tulisi lisätä erityisesti perusopetuksen alemmilla luokka-asteilla. Yläkouluikäiset nuoret hyötyvät siitä, että Helsingissä matka harrastuksiin ei ole pitkä ja voi useimmiten tapahtua julkisen liikenteen avulla. Laajaa ja myös koulun ulkopuolinen harrastustarjonta on vanhempien nuorten etu. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää st-

rategian päämäärää, että jokaisella lapsella ja nuorella on harrastus, tärkeänä.

Suomessa lasten ja nuorten harrastamisen nykytila kokonaisuudessaan on varsin myönteinen. Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ry:n julkaisun "Nuorista Suomessa" (2016) mukaan 89 prosentilla lapsista ja nuorista on jokin harrastus. Harrastavien nuorten määrä on kasvanut vuodesta 2013. Myönteistä on myös se, että liikunnan suosio on kasvussa. Vuoden 2016 Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan nuorista 91 prosenttia sanoo harrastavansa jotain liikuntaa. Teini-iässä osa nuorista lopettaa liikuntaharrastuksen, mutta 20 ikävuoden jälkeen liikuntaa harrastavien nuorten osuus ikäluokasta jälleen kasvaa.

Perheen koettu taloudellinen tilanne heijastuu liikunta-aktiivisuuteen Suomessa erityisen selkeästi. Hyvin toimeentulevien perheiden pojat liikkuvat noin yhdeksän prosenttia ja tytöt noin kuusi prosenttia yleisemmin kuin heikosti toimeentulevien perheiden nuoret. Sekä nuorisoyhteistyö että liikuntapalvelut ovatkin lisänneet merkittävästi matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia (esimerkiksi FunAction, EasySport, Nutafudis).

Liikuntapalveluissa (aiemmin liikuntavirasto) aloitteessa esitettyyn tavoitteeseen on vastattu vuodesta 2010 lähtien matalan kynnyksen EasySport- ja FunAction-liikuntapalvelumallien avulla. Palveluiden kehittämistyö käynnistettiin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmakaudella 2009-2013, jolloin tavoitteena oli tehdä liikunnan harrastaminen mahdolliseksi kaikille peruskouluikäisille lapsille helpolla ja edullisella tavalla.

Palveluiden kehittämisessä kiinnitettiin huomiota mm. seuraaviin seikkoihin: Liikuntapalvelun tulisi olla tasoltaan sellaista, että ryhmiin on mahdollista osallistua minkälaisilla liikuntatiedoilla ja valmiuksilla tahansa, ja liikunnanohjauksen luonteen tulisi olla leikkimielistä - turhaa suorituskeskeisyyttä haluttiin välttää. Lisäksi palvelun tulisi löytyä läheltä lasta, lapsen ja nuoren omasta arkisesta elinpiiristään. Suurin osa palvelusta päädyttiin näin ollen järjestämään joko koulun liikuntasaleissa tai koulujen läheisyydessä sijaitsevilla liikuntapaikoissa.

EasySport- ja FunAction-liikuntaryhmät tarjoavat nykyään yhteensä yli 65 eri lajivaihtoehtoa. Alakouluikäisille suunnatun EasySport-toiminnan puitteissa viikoittaisia liikuntaryhmiä järjestetään tällä hetkellä n. 150, ja toimintaan osallistuu yli 3 500 lasta yhden toimintakauden aikana. Liikuntakertoja vuoden aikana kertyy noin 45 000 kertaa. Liikuntaryhmiä järjestetään vaihtelevasti lähes 40 eri koululla ja noin 30 muussa liikuntapaikassa.

Yläkoululaisille tarkoitettuja FunAction-tunteja järjestetään viikoittain noin 28 liikuntapaikassa, joista ainakin kuusi on kouluja. Nuoret ostavat

ryhmiin osallistumisen oikeuttavia liikuntakortteja (20€/toimintakausi) yhden kauden aikana noin 350–400, ja vuonna 2017 liikuntakertoja kerätyi yhteensä noin 27 922. Yläkoululaisille toteutettiin lisäksi koulupäivien aikana yhteensä 62 FunAction-demotuntia sekä Liikuntamyyllyyn Kick off -tapahtuma, jossa liikkui yhteensä 3 400 oppilasta opettajineen. Lisäksi Helsingin liikuntapalvelut ovat järjestäneet yhteistyössä Espoon ja Vantaan liikuntatoimien sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen kanssa peruskoulun oppilaille suunnatun ”School Action Day” -tapahtuman. Tapahtuma on Euroopan komission aloitteesta järjestettävän European Week of Sport -teemaviikon päätapahtuma Suomessa, ja se järjestettiin tänä vuonna Vantaalla. Päivän aikana reilu 30 000 peruskoulun oppilasta pääsi kokeilemaan eri liikuntalajeja lajiliittojen ja liikuntajärjestöjen ohjauksessa.

Matalan kynnyksen palveluiden lisäksi liikuntapalveluissa on kohdenettu koulupäivän yhteydessä järjestettäviä palveluita liikunnallisen syrjäytymisen riskissä oleville oppilaille, kuten pidennetyn oppivelvollisuuden sekä nivelluokkien oppilaat. Lisäksi vuoden 2017 aikana palvelualueella on pilotoitu ulkopuolisella rahoituksella Move! -mittauksiin (Move! -mittaus on uuden opetussuunnitelman mukainen fyysisen toimintakyvyn mittaussysteemi, joka on kohdistettu viides- ja kahdeksaluokkalaisille oppilaille) kytkettyä KouluPT-toimintamallia, jonka tarkoituksena on tarjota henkilökohtaista liikuntaneuvontaa ja ohjausta niille yläkoulun oppilaille, joiden fyysinen toimintakyky tai liikuntataidot tuntuvat riittämättömiltä. Aloite KouluPT:n tapaamisesta voi tulla koulun henkilökunnalta, kouluterveydenhoitajalta, oppilaan vanhemmalta tai oppilaalta itseltään. Palvelun kehittämiseksi rakennetaan parhaillaan toimivaa palveluohjausketjua koulun, kouluterveydenhuollon ja liikuntapalvelun välille.

Mainittujen palvelujen lisäksi liikuntapalvelut ovat yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa jalkauttaneet Liikkuva koulu -ohjelmaa helsinkiläisiin peruskouluihin vuodesta 2012 lähtien niin ikään ulkopuolisella rahoituksella. Vuoden 2016 päättyessä kaikki kaupungin peruskoulut olivat rekisteröityneet mukaan ohjelmaan, ja syksyllä 2017 ohjelman pilotointi on käynnistetty myös toisella asteella.

Varhaiskasvatuksen kanssa tehtävä yhteistyö on resurssien puutteen vuoksi vasta aluillaan. Liikuntapalvelut on kuitenkin kahtena edellisenä keväänä järjestänyt yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa kaikille helsinkiläisille esiopetuksessa oleville lapsille kolmipäiväisen EasySport-liikuntatapahtuman Töölön Kisahallissa. Näiden kolmen päivän aikana Kisahallilla kävi liikkumassa arviolta noin 2300 esikouluikäistä lasta. Marraskuussa 2017 liikuntapalvelut valmistelivat yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa ulkopuolisen rahoituksen saamiseksi

hankehakemuksen, jonka avulla olisi tarkoitus kehittää ”Liikkuvan arjen rakenteita varhaiskasvatuksessa”.

Kuluneiden vuosien aikana liikuntapalveluissa on panostettu helsinkiläisten liikuntaseurojen kanssa tehtävään hyvään yhteistyöhön monin eri tavoin. Yhteistyökumppaneille on mm. järjestetty ilmaista koulutusta, jonka tavoitteena on ollut edistää lasten ja nuorten liikunnan parissa vapaaehtoistyötä tekevien ohjaajien osaamista sekä ymmärrystä lasten ja nuorten liikunnan ajankohtaisista ilmiöistä.

Onnistuneen toiminnan järjestämisessä sujuva yhteistyö kasvatus- ja koulutus -toimialan kanssa on välttämätöntä. Mitä paremmin koulujen, liikuntaseurojen ja liikuntapalvelun välinen yhteistyö saadaan toimimaan, sitä paremmin kouluilla toteutettavat matalan kynnyksen liikuntapalvelut palvelevat kaupunkimme lapsia ja lisäävät heidän fyysistä aktiivisuuttaan.

Helsingin kaupungin nuorisopalveluiden Hyvä vapaa-aika -hankkeessa (2013–2017, ks. vapari.munstadi.fi) on kehitetty ja tutkittu koulujen ja vapaa-ajan, erityisesti harrastuksiin ohjaamisen yhteistyötä. Nuoren koko yläkoulun ajan, eli noin 13–16-vuotiaana, luokalla oli oma nimetty nuoriso-ohjaaja. Hankkeessa harrastus määritellään säännölliseksi, mielihyvää tuottavaksi nuoren omaksi jutuksi. Hankkeessa ilmeni, että koulutila harrastuspaikkana houkuttelee sitä enemmän, mitä lähempänä nuoren kotipiiriä ja vapaa-ajan sosiaalisia suhteita se fyysisesti sijaitsee.

Kuitenkin koulussa järjestettyjä harrastustoimintoja vetovoimaisemmiksi osoittautuivat ammattimaisten harrastustoimijoiden järjestämät harrastukset, joita nuoret saivat kokeilla muualla kuin koulun alueella. Ohjaajien tuki lisäsi nuorten kaupungissa liikkumisen kykyä ja taitoja käyttämään palveluita oma-aloitteisesti. Tuki lisäsi nuoren kaupunkipääomaa ja avasi maksuttomien harrastusmahdollisuuksien ovet konkreettisesti. Näin harrastukset tulivat nuorelle tutuksi ja nuoren oma harrastusvalinta mahdolliseksi ja merkitykselliseksi. Harrastusten järjestäminen pelkästään koululla ei olisi mahdollistanut tätä muun harrastamisen tuomaa elinpiirin laajentumista.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Tytti Soini, liikunnansuunnittelija, puhelin: 310 87941
tytti.soini(a)hel.fi
Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

16.01.2018

Liitteet

1 Saxberg Mirita Aloite Kvsto 27092017 1

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt 24.1.2018 mennessä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Mirita Saxbergin ja 28 muun valtuutetun allekirjoittamasta valtuustoaloitteesta, jossa esitetään Helsingin kaupunkia sisällyttämään ylä- ja ala-asteikäisten lasten ja nuorten koulupäivään valinnaista ja vapaaehtoista harrastustoimintaa, jonka järjestämiseen osallistuisivat kolmannen sektorin taide- ja kulttuuritoimijat, kirjastot, liikunta- ja nuorisjärjestöt sekä muut yhteistyötahot. Aloite kokonaisuudessaan on liitteenä.

Valtuustoaloitteesta on pyydetty lausuntoa myös kasvatus- ja koulutuslautakunnalta.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Tytti Soini, liikunnansuunnittelija, puhelin: 310 87941
tytti.soini(a)hel.fi
Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Liitteet

1 Saxberg Mirita Aloite Kvsto 27092017 1

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 12.12.2017 § 139